

Veľa Eskimákov (nemocníc) a málo tuleňov (peňazí)

Protest zdravotníkov z hľadiska predsedníčky Slobodného fóra Zuzany Martinákovvej a ministra zdravotníctva SR Rudolfa Zajaca

Predčasné voľby a protestné zhromaždenie zdravotníkov a občanov boli ústrednými témami diskusnej relácie Sito (TV Markíza 15. septembra 2005), ktorej hosťami boli poslankyňa Národnej rady SR, predsedníčka Slobodného fóra Zuzana Martináková a minister zdravotníctva SR Rudolf Zajac. Vzhľadom na to, že vývoj situácie na slovenskej politickej scéne medzičasom pokročil, dávame priestor druhej, výsostne zdravotníckej téme a jej rozdielnemu vnímaniu a hodnoteniu. Hneď v úvode diskusie sa moderátor Daniel Krajcer obrátil na ministra Zajaca s netradičnou otázkou.

Moderátor: *Pred pár dňami som si prečítal v denníku 24 hodín, že údajne sa vám mal nejaký váš pracovník ministerstva vyhrážať a dokonca že vás mal údajne zastreliť. Niečo také sa objavilo ako informácia. Je to pravdivý údaj, alebo ide o nejaký žart?*

Minister R. Zajac: Nie, neviem, ja ten denník nečítam. Odo mňa taký nezmysel nemohli mať.

Moderátor: *Aj keď tam zasahoval Úrad na ochranu ústavných činiteľov?*

Minister R. Zajac: To bolo asi pred dvoma rokmi a myslím si, že je to nezmysel.

Moderátor: *Hm, takže nič také vážne sa nedialo?*

Minister R. Zajac: Pokiaľ viem, nie.

Moderátor: *Ďakujem pekne, pod'me teda k téme. Vyše tritisíc zdravotníkov protestovalo minulú sobotu proti vašim reformám. Pracovníci zdravotníckych zariadení žiadali najmä zvýšenie svojich platov. Otvorene pripúšťajú štrajk. Ministerstvo zdravotníctva však takéto protesty odmieta a nepovažuje ich za zmysluplné. Pán minister, bol to zatiaľ asi najväčší protest zdravotníkov. Tie tisícky ľudí asi naozaj nešli do Bratislavy len tak, ale mali na to vážny dôvod. Ako si vysvetľujete takýto prejav nespokojnosti?*

Minister R. Zajac: Povedal som už a verejne, že protest bol z formálneho hľadiska oprávnený. Skutočne, najmä vo vidieckych nemocniciach a v neziskových organizáciách sa sestrám dramaticky znížili platy. Naozaj, odborové organizácie...

Moderátor: *Dá sa s tým niečo robiť?*

Minister R. Zajac: Z našej úrovne; skoro nič v tých zariadeniach, kde nemáme zriaďovateľskú právomoc. V tých nemocniciach, kde ju máme, je tento problém výrazne menší a môžeme o ňom hovoriť. Problém je v tom, a povedal som to predsedovi odborového zväzu verejne priamo do očí, že odbory si nespĺnili svoju funkciu, lebo kto iný má vyjednávať so zamestnávateľmi? Napriek tomu budeme hľadať nejaké riešenie, hoci moje právomoci sú naozaj obmedzené, ale poznáte ma, že je sa hlásim k zodpovednosti. Už aj preto, že som minister zdravotníctva a zdravotníci majú pocit, že musím s ich mzdami niečo urobiť. Je to ich logický pocit. Na druhej strane by som chcel uviesť príklad: ako keby minister stavebníctva mohol za to, aké mzdy sa vyplácajú v stavebných firmách. To je ten problém, a stále neviem, prečo ho odbory nevedia pochopiť!? Navrhli sme, aby sa sprísnilo kolektívne vyjednávanie. V tých zariadeniach, v ktorých som zamestnávateľom ja - to sú štátne nemocnice, ktoré v súčasnosti transformujeme - sú úplne iné mzdové parametre, pretože to sú tie najväčšie nemocnice. To znamená, najväčšiu...

Moderátor: *...číže tam necháte...*

Minister R. Zajac: ...tam...

Moderátor: *Ide o rokovanie zamestnancov so zamestnávateľmi. Predstavme si reálnu situáciu, že riaditeľ nemocnice, ktorej nie ste zriaďovateľom vy, ale povedzme vyšší územný celok, peniaze na*

mzdy nemá, lebo je tlačенý, aby ďalej nezadlžoval svoju firmu, svoju nemocnicu. Ako to môžu riešiť títo ľudia? Bežní radoví zamestnanci...

Minister R. Zajac: Pozrite sa, aká je na Slovensku presýtená sieť nemocníc. Ak je pravda, že hoci riaditeľ poskytuje starostlivosť, ale pritom si nedokáže ani zarobiť, a znižuje mzdy práve tým, ktorým by nemal, teda sestram, tak potom horšie riešenie už nebude, ak malá nemocnica bude mať čiastočne alebo úplne obmedzenú prevádzku. To slovenskému pacientovi nepoškodí, možno by som povedal, že pomôže. Problém je v tom, vážení, že my máme veľa Eskimákov a málo tuleňov. Dokážeme dobre zaplatiť neodkladnú zdravotnú starostlivosť pre každého pacienta, žiaľ, neodkladná sa poskytuje v tých najkvalitnejších nemocniciach. A na čo nemáme peniaze, tam sa jednoducho musí plánovať.

Moderátor: ***Kde je teda chyba? Odborári či lekárska komora tvrdia, aby sa zvýšilo poistné za zamestnancov štátu, ktoré je 576 korún, ale reálne náklady sú vyššie 1400 korún. Je to schodná cesta alebo akým spôsobom sa to...***

Minister R. Zajac: ...bola by to schodná cesta, pokiaľ by naša ekonomika bola v lepšej situácii.

Moderátor: ***Čiže mantinelom je ekonomika. Ako sa pozeráte na túto situáciu vy, pani Martináková?***

Poslankyňa Z. Martináková: Príklad so stavebnými firmami je mimo, pretože firma si od zákazníka vypýta toľko peňazí, koľko sú jej náklady a mzdy. Nemocnica však dostáva peniaze od zdravotnej poisťovne, ktorá jej platí určité limity. Takže riaditeľ je legislatívou dotlačený k tomu, čo robí. Možno si spomínate, pán Krajcer...

Minister R. Zajac: ...naozaj mimo...

Poslankyňa Z. Martináková: Pán minister, môžem dokončiť? Vy ste hovorili veľmi dlho...

Minister R. Zajac: ...odložia toľko, koľko má objednaných výkonov...

Poslankyňa Z. Martináková: Môžem...

Minister R. Zajac: ...a nie limity. Limity mu len hovoria, koľko sa objednáva výkonov.

Poslankyňa Z. Martináková: Pán minister, nemocnica dostáva určité množstvo peňazí a musí s týmto objemom prostriedkov vystačiť. Takže ak vy poviete, že riaditeľ nemocnice má dať sestram dvadsaťtisíc, že sa to dá, ale on ich nemá odkiaľ vziať. A nemá ich odkiaľ zobrať kvôli zákonom, ktoré...

Minister R. Zajac:...

Poslankyňa Z. Martináková: Pán minister, môžem dohovoriť?

Minister R. Zajac: Jasné, dohovorte.

Poslankyňa Z. Martináková: Samozrejme, bola len otázka času, kedy sa ozvú najviac postihnuté zdravotné sestry. Podľa správy o sociálnej situácii, ktorú sme preberali v sociálnom výbore národnej rady a predložil ju váš kolega minister Kaník, v rezorte zdravotníctva reálne mzdy klesli. Tento údaj, ktorý je zachytený v štatistike, podložený a overený...

Moderátor: ***Je pravdivý, pán minister?***

Poslankyňa Z. Martináková: ...ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny...

Moderátor: ***Je pravdivý?***

Minister R. Zajac: ...v štátnych zdravotníckych zariadeniach...

Poslankyňa Z. Martináková: ...pravdu...

Minister R. Zajac: ...stúpili, lebo vyššie územné celky...

Poslankyňa Z. Martináková: ...v priemere klesli.

Minister R. Zajac: Ja sa vás nepýtam, či môžem dohovoriť. Ani či som...

Poslankyňa Z. Martináková: Áno, nech sa páči, ale aj vy mi skáčete do reči.

Minister R. Zajac: Naozaj je zvláštne, ako suverénne a bohorovné; povieť, že zákon im nedovoľuje dostať viac peňazí. Potom to tie zákony asi nedovoľujú iba v niektorých nemocniciach, lebo iné už hospodária so ziskom. Takže neviem, ako je to možné. Sú zariadenia, a ide o miliardové nemocnice, ktoré majú vyrovnané hospodárenie, a sú nemocnice, ktoré hospodária so ziskom, ale na úkor sesterských a lekárskeho miezd. Otázkou pre zdravotné poisťovne je, či vôbec budú kontrahovať nejakú malú nemocničku, ktorá skôr produkuje stratu ako zisk. Nie je pravda, to tvrdo popieram, že by zákony obmedzovali zdravotnú starostlivosť, predovšetkým neodkladnú. Pravdou je, že regulujeme odkladnú zdravotnú starostlivosť. Pani poslankyňa, keby toto bola pravda, potom to môžeme celé zavrieť a povedať: dajte viac peňazí...

Moderátor: *Samozrejme, zdravotníctvo má problémov viac, my teraz riešime konkrétny protest, ktorý sa týka predovšetkým peňazí. Takže je reálne, že sa s touto situáciou podarí niečo urobiť, alebo je to naozaj tak, ako hovoríte, že tam, kde už nie ste zriaďovateľom týchto nemocníc...*

Minister R. Zajac: Podľa mňa politický záujem županov, pod ktorých patria nemocnice vyšších územných celkov, a primátorov, spravujúcich mestské nemocnice, v ktorých sú najväčšie problémy, je taký, aby ich zariadenia fungovali aj za cenu, že ich budú musieť trochu dotovať. Základnou otázkou je, či má samosprávny kraj záujem, aby mal svojich päť alebo šesť veľkých nemocníc...

Moderátor: *Takže riešenie je len takéto?*

Minister R. Zajac: No, samozrejme...

Moderátor: *Pani Martináková, kratučko.*

Poslankyňa Z. Martináková: Už minulý rok sme hovorili, že cieľom tejto reformy je znížiť počet nemocníc. Vy ste to, pán minister, popierali. Hovorili ste, že občania budú mať kvalitnejšie a dostupnejšie služby a nebudú viac platiť...

Moderátor: *...pravda.*

Poslankyňa Z. Martináková: Vtedy som vám spomínala, že sa tu stretne do roka a do dňa. Čo z toho bude platiť? Občan má nedostupnejšiu zdravotnú starostlivosť, platí za ňu viac, niektoré skupiny občanov platia aj vyššie poisťné, ľudia si viac priplácajú za lieky, cítia to vo svojich peňaženkách. Pravda v teréne je len jedna...

Moderátor: *Pán minister, reagujte rýchlo, lebo čas...*

Poslankyňa Z. Martináková: ...ľudia ju cítia.

Moderátor: *Veľmi rýchla reakcia...*

Poslankyňa Z. Martináková: A ešte - aké sú výsledky tej reformy?

Minister R. Zajac: Budem...

Poslankyňa Z. Martináková: ...po roku sa spýtajme...

Minister R. Zajac: Budem citovať klasickú: ste úplne mimo!

Poslankyňa Z. Martináková: Aké sú výsledky? Pán minister, povedzte, komu priniesla táto reforma...

Moderátor: *Počkajte, pani Martináková, nechajte hovoriť pána ministra, lebo tie obvinenia boli vážne. Skúste veľmi konkrétne reagovať na to, čo povedala pani Martináková.*

Minister R. Zajac: Významným spôsobom sa zlepšila onkologická liečba, pretože ideme do tretej, štvrtej kategórie liekov, ktoré stoja státisíce. Významným spôsobom...

Poslankyňa Z. Martináková: ...nemôžem počúvať...

Minister R. Zajac: ...a kto neverí, nech tam beží. Poďme spolu navštíviť nemocnice, pani poslankyňa.

Poslankyňa Z. Martináková: Pán minister...

Minister R. Zajac: ...viete, koľko...

Moderátor: Pôjdete spolu s pánom ministrom?

Poslankyňa Z. Martináková: To sa bojím, ja sa až bojím...

Moderátor: *Nepôjdete?*

Poslankyňa Z. Martináková: Ale oni sa vás asi boja!

Moderátor: *Čiže idete?*

Minister R. Zajac: Ideme spolu a budete...

Poslankyňa Z. Martináková: Ale, pán minister, ja by som vás niekedy zobrala so skrytou kamerou do tých nemocníc, keď vás nevidia a nemusia sa obávať povedať svoj názor...

Moderátor: *Prijímate teda pozvanie pána ministra?*

Poslankyňa Z. Martináková: ...potom vám natočím reakcie...

Minister R. Zajac: Poďte so mnou. Pôjdeme a budeme diskutovať...

Poslankyňa Z. Martináková: Vy si myslíte, že vo vašej prítomnosti povie niekto na vás zlé? Viete, akú máte povest'?

Moderátor: *Súhlasíte či nesúhlasíte s týmto návrhom?*

Poslankyňa Z. Martináková: Nie, nemám chuť s pánom ministrom...

Moderátor: *Ďakujem pekne. Teraz tu je záverečný súboj. Ako prvá má podľa abecedného poradia slovo Zuzana Martináková. Nech sa páči.*

Poslankyňa Z. Martináková: Pán minister, vy ste teraz vo vláde trochu bezdomovec, lebo strana, ktorá vás tam nominovala, vás už nechce; možno vás chce KDĽ, ale o tom ešte nevieme... Nechcú vás ani zdravotníci a za tým si stojím. Mali by ste si vypočuť v teréne, aké majú na vás názory. Vyše 30 percent ľudí si myslí, že ste prvý minister, ktorý by mal odísť alebo by ho mali odvolať, pretože je tu skutočne krízová situácia. Nemyslíte si, že je čas odísť? Milan Rúfus sa nedávno vo svojej poslednej zbierke vyjadril, že umenie odísť nie je malé umenie. Je to veľké umenie a treba to vedieť odhadnúť. Ja mám taký silný pocit, že...

Minister R. Zajac: Vaše pocity vám neberiem, sú mi sympatické. Ja taký pocit nemám a pokiaľ budem mať možnosť prácu dokončiť... Uvažoval som, že by som odišiel a boli by ste prekvapená, že by som odišiel inak, ako sú naučení ministri - pokiaľ by ANO išla do opozície, pretože niektoré z tých programových cieľov sa neplnili. Napríklad nemohli sme vytvárať pracovné miesta... Viete, ak si 30 percent občanov myslí, že mám odísť, tak 70 percent si myslí, že z boja sa neuteká a prácu treba dorobiť!

Poslankyňa Z. Martináková: To kde...

Minister R. Zajac: Tak sto bez tridsať je sedemdesiat...

Moderátor: *Kde ste zobrali tých...*

Poslankyňa Z. Martináková: Vaše čísla sú podivuhodné.

Minister R. Zajac: To pani poslankyňa hovorí...

Poslankyňa Z. Martináková: ...oficiálne...

Minister R. Zajac: ...ten zvyšok chce, aby som ostal.

Poslankyňa Z. Martináková: Tieto vaše; čísla sú veľmi pozoruhodné.

Moderátor: *Takže zmeníme vaše roly. Teraz má priestor pán minister.*

Minister R. Zajac: Musím povedať, že pani poslankyňa je tak šarmantná, že je to jedna z mojich najlepších diskusných partneriek. Rozmýšľam, čím ju teraz prekvapím. Pani poslankyňa, dám vám dar: máte moje dve minúty.

Poslankyňa Z. Martináková: Vaše dve minúty?

Moderátor: *No, počkajte, ale najskôr nech vyjadrí...*

Poslankyňa Z. Martináková: Môže položiť otázku niekto z publika?

Moderátor: Nech sa páči, pýtajte sa...

Divák: Pán minister, ja som tá osoba, ktorej sa týkala otázka, že vás chcel niekto zastreliť. Ja som bol ten vrchný riaditeľ na ministerstve a je to nezmysel. Nezmysel je aj to, že ste to oznámili Úradu na ochranu ústavných činiteľov.

Moderátor: *Počkajte, vy ste chceli zastreliť pána ministra?*

Divák: *To odznelo v novinách...*

Moderátor: *Ja sa pýtam, či ste ho chceli zastreliť.*

Divák: Je to nezmysel!

Moderátor: Aha.

Divák: Iba ak nejakého zajaca, ale určite nie pána ministra.

Moderátor: *Dobre.*

Poslankyňa Z. Martináková: Poprosím otázku.

Divák: *Pán minister, počas vašej funkcie ste sa dopustili rôznych podlostí...*

Moderátor: *Počkajte, neobviňujte, ste zainteresovaný v spore. Máte priestor položiť otázku.*

Divák: *Pán minister, vieme, o čom rozprávame, áno? Pošliapali ste základné právo občana na zdravotnú starostlivosť...*

Moderátor: *Ešte raz vás vyzývam, aby ste položili otázku, lebo vám vezmem slovo.*

Divák: *...tým, že ste zredukovali lekársku alebo zdravotnú starostlivosť pre najslabšie sociálne vrstvy len na akútnu zdravotnú starostlivosť. Cítite sa byť zodpovedný, alebo uvedomujete si aj osobnú zodpovednosť za tieto skutky?*

Moderátor: *Dobre, ďakujem. Pán minister, nech sa páči.*

Minister R. Zajac: Ďakujem. Vidím, že pani poslankyňa plodne; využila čas, ktorý som jej venoval.

Poslankyňa Z. Martináková: Ja som naozaj len chcela dať priestor na diskusiu. Mrzí ma to.

Minister R. Zajac: Ja nemusím na to ani reagovať.

(udo)

(Beseda je redakčne spracovaná.)